

Vergaderjaar 2023–2024

31 066

Belastingdienst

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

Nr. 1381

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 mei 2024

Met deze brief informeer ik uw Kamer over het definitieve advies van het Adviescollege ICT-toetsing (hierna: het Adviescollege) over het programma Modernisering Omzetbelasting. Dit advies heb ik 8 april jl. van het Adviescollege ontvangen. Met deze brief ontvangt u het rapport met de bevindingen van het Adviescollege. Daarnaast ga ik hieronder in op de conclusies uit het rapport en zal ik hierbij aangeven wat de Belastingdienst al heeft ondernomen om opvolging te geven aan de aanbevelingen van het Adviescollege. Via de stand-van-zakenbrief die ik voor het volgende Commissiedebat Belastingdienst zal versturen zal ik u vervolgens op de hoogte houden van de voortgang.

Aanleiding

De ICT-systemen van de omzetbelasting (hierna: OB) zijn verouderd en dringend toe aan modernisering zodat de continuïteit voor de langere termijn wordt geborgd. Door de modernisering ontstaat – op termijn – meer ruimte om verbeteringen door te voeren waardoor de dienstverlening van de Belastingdienst beter kan functioneren. Ook zorgt de modernisering voor meer wendbaarheid van de systemen, waardoor nieuwe wetgeving sneller geïmplementeerd kan worden.

In opdracht van de Belastingdienst zijn door McKinsey de mogelijkheden voor de aanpak van de modernisering onderzocht en is er, naar aanleiding van hun advies, gekozen voor het aanschaffen van een pakketoplossing. Dit betekent dat niet is gekozen om zelf een systeem te bouwen, maar een softwarepakket wordt aangekocht dat vervolgens geïntegreerd wordt met de bestaande ICT-voorzieningen van de Belastingdienst, het zogenaamde «aangescherpte koop-scenario». Hierover heb ik uw Kamer geïnformeerd in februari 2023¹ en via de stand-van-zaken-brieven. Dit betreft een groot en complex aankooptraject, dat de volle aandacht van de Belastingdienst heeft. Het streven is nog steeds om dit traject in 2026 afgerond te hebben.

¹ Kamerstukken II 2022/23, 31 066, nr. 1174.

Programma Modernisering Omzetbelasting

Naar aanleiding van het advies van McKinsey is het programma Modernisering Omzetbelasting gestart.

Het programma bestaat uit 5 fasen, namelijk:

- Fase 1: de voorbereidende fase (afgerond in mei 2023).
- Fase 2: de selectiefase (afgerond in augustus 2023).
- Fase 3: de dialoofase (lopende).
- Fase 4: de gunningsfase.
- Fase 5: de implementatiefase.

Op 29 augustus 2023 is met de geselecteerde partijen een concurrentiegerichte dialoog gestart. Tijdens deze concurrentiegerichte dialoog gaat de Belastingdienst – mede vanwege de complexiteit van de opdracht – al voor de definitieve uitvraag met geselecteerde marktpartijen in gesprek. Dit om de behoeften van de Belastingdienst te verduidelijken bij de marktpartijen, daarmee te komen tot een scherpe behoeftestelling en de leveranciers te helpen bij het ontwikkelen van een oplossing die hieraan voldoet. Deze procedure dient ervoor om een goed begrip te krijgen van wat er nodig is en om de beste oplossing te vinden.

Het programma beoogt in juni 2024 de definitieve uitvraag in de markt te zetten en in november 2024 een besluit te nemen over de definitieve gunning. Het Adviescollege heeft onderzoek gedaan naar het programma. Dit onderzoek vond plaats in de periode van 13 oktober 2023 tot 14 februari 2024. Het advies en de aanbevelingen zal ik hieronder toelichten. Omdat een deel van het onderzoek gelijktijdig liep met het programma zijn een deel van de aanbevelingen al opgepakt door de Belastingdienst. Hieronder zal ik nader ingaan op de bevindingen uit het rapport.

Kern van het advies

Het Adviescollege geeft aan dat de voorbereiding voor de verwerving en inzet van pakketsoftware voor de OB nog onvoldoende is. Volgens het Adviescollege bestaat daarom de kans dat dit verandertraject faalt met als gevolg dat de continuïteit van OB-processen in gevaar kan komen en dat nieuwe wet- en regelgeving nog langere tijd beperkt kan worden doorgevoerd. In haar definitieve advies komt het Adviescollege met drie hoofdconclusies en bijbehorende aanbevelingen. Deze zijn hieronder schematisch weergegeven.

Conclusie	Aanbeveling
A. De behoeftestelling is onvoldoende duidelijk.	1. Maak de behoeftestelling specifiek.
B. De besturing is niet sterk genoeg.	2. Richt de organisatie in zodat sturing gegeven kan worden.
C. De voorbereiding op besluitvorming is onvoldoende zorgvuldig	3. Bereid de besluitvorming goed voor.

De Belastingdienst neemt deze conclusies zeer serieus. Onderstaand zal ik per conclusie en bijbehorende aanbeveling mijn reactie geven. Daarbij worden ook de reeds in gang gezette acties toegelicht.

Concretiseren behoeftestelling

Het Adviescollege onderschrijft de keuze van de Belastingdienst voor een aanbesteding via een concurrentiegerichte dialoog, maar stelt daarbij dat de vraagstelling onvoldoende is voorbereid. Gedurende de dialoofase wordt toegewerkt naar een specifiekere behoeftestelling. Hierdoor weten

de potentiële leveranciers wat er nodig is, voordat zij een officiële offerte indienen. De Belastingdienst heeft besloten om een extra dialoogronde te houden om de behoeften van de Belastingdienst nog verder te verduidelijken en de leveranciers te helpen bij het ontwikkelen van oplossingen die aan deze behoeften voldoen. Daarmee wordt ook de behoeftstelling specifiek gemaakt. Ook heeft de Belastingdienst aan een extern adviesbureau verzocht om een second opinion te laten uitvoeren op de voorgenomen wijze van gebruik van en integratie met de bestaande ICT-voorzieningen resp. generieke voorzieningen van de Belastingdienst.

De Belastingdienst zal richting de leveranciers helderheid verschaffen over de functionele en niet-functionele kwaliteitseisen, zoals bijvoorbeeld de security-eisen. Dit zodat dit voldoende duidelijk is voor alle leveranciers, aangezien het om een beoogde lange samenwerking gaat.

Met betrekking tot het advies over een fasegewijze implementatiestrategie wordt door de Belastingdienst nog onderzocht of en zo ja welke fasering passend is. Mogelijke migratiescenario's van de omzetbelastingregelingen worden uitgewerkt als uitkomst van de dialoof fase. Hierover zal ik uw Kamer informeren via de eerstvolgende stand-van-zakenbrief die is voorzien voor eind augustus.

Versterken besturing

Het Adviescollege bevestigt dat het moderniseren van de OB een grote opgave is voor de Belastingdienst. Mede daarom doen zij de aanbeveling om de besturing voor dit programma te versterken. De Belastingdienst erkent het belang van een stevige besturing op het programma. De Belastingdienst is momenteel bezig met het aanscherpen van de besturing en neemt hierbij de aanbevelingen van het Adviescollege mee. Voor de zomer zal een stuurgroep op directie niveau actief zijn. Ook hierover zal ik uw Kamer informeren via de eerstvolgende stand-van-zakenbrief van eind augustus.

Vorbereiding besluitvorming

Het moderniseren van de OB zal – op termijn – leiden tot betere dienstverlening aan bedrijven, snellere implementatie van nieuwe wetgeving en tot meer wendbaarheid van de systemen. Aangezien dit een project voor de lange termijn betreft is zorgvuldige voorbereiding en besluitvorming essentieel. Het Adviescollege doet daarom de aanbeveling om een realistische planning te presenteren met ruimte voor tegenvallers. Dit wordt door de Belastingdienst opgevolgd. Deze planning wordt samen met de te selecteren leverancier voorafgaand aan de implementatie verder verfijnd. De definitieve planning zal conform het door de Belastingdienst gehanteerde risico-opslagmodel ruimte bieden voor onverwachte gebeurtenissen.

Het Adviescollege adviseert daarnaast om ook een Plan B te hebben, dat ook als toetsinstrument kan worden gebruikt. De Belastingdienst heeft eerder al zelfbouw als terugvaloptie vastgesteld, voor het geval er geen geschikte pakketoplossing is. Dit plan zal nader worden uitgewerkt en ook daar zal ik uw Kamer nader over informeren via de stand-van-zakenbrief van eind augustus.

Tot slot

Bepaalde onderdelen van het adviesrapport worden niet openbaar gemaakt aangezien het een lopende aanbesteding betreft. Dit geldt voor de

onderdelen waarbij openbaarmaking mogelijk tot verstoringen in de aanbestedingsprocedure kan zorgen.

Ik dank het Adviescollege voor de verrichte werkzaamheden en het opgestelde advies en ik neem de adviezen en aanbevelingen zeer serieus. Via de stand-van-zakenbrieven zal ik uw Kamer blijven informeren over de voortgang van de modernisering OB en de aanbesteding van het nieuwe systeem.

De Staatssecretaris van Financiën,
M.L.A. van Rij